

“Особливості соціального партнерства в Україні”

Підготувала
Студентка II курсу
гр. СР-152
Кулик Олеся

Актуальність теми визначається тим, що в сучасних умовах інноваційних змін стійкість суспільної системи та ефективність ринкової економіки залежить від характеру взаємин всіх сторін соціально-трудова відносин, які займають важливе місце у справі регулювання національного ринку праці з метою його соціалізації.

Метою дослідження є висвітлення сутності соціального партнерства, його принципів, форм і моделей.

Задачі презентації:

- ✓ визначити основні завдання та принципи соціального партнерства в Україні;
- ✓ вивчення деяких основних етапів розвитку і формування соціального партнерства в Україні;
- ✓ визначити фактори виникнення соціального партнерства;

Соціальне партнерство

У сучасний період в Україні відбуваються процеси, які можна визначити як формування колективного трудового права. Кризовий стан економіки загострив потребу суспільства досягнути соціального балансу між найманими працівниками, власниками (роботодавцями) і державою. Зараз наочно видно, що правовими засобами індивідуального трудового права, в якому основними суб'єктами виступають індивідуальний найманий працівник і окремий роботодавець, не вирішити нагальних проблем.

На перший план виходять, умовно кажучи, суб'єкти інших "вагових категорій" - колективи найманих працівників і колективи роботодавців. Узгодження соціально-економічних інтересів між вказаними суб'єктами, а також між ними і державою утворює цілу систему суспільних відносин, які отримали у зарубіжних країнах назву інституту соціального партнерства, котрий пронизує соціально-економічні відносини від національного рівня до конкретного підприємства (роботодавця).

партнерство

Соціальне партнерство — це система взаємозв'язків між найманими працівниками, трудовими колективами, професійними спілками — з одного боку, роботодавцями та їх об'єднаннями — з другого, і державою та органами місцевого самоврядування — з третього, їхніми представниками та спільно створеними органами з регулювання соціально-трудових відносин, які (взаємозв'язки) полягають у взаємних консультаціях, переговорах і примирних процедурах на взаємоузгоджених принципах з метою дотримання прав та інтересів працівників, роботодавців і держави.

Певний досвід соціального партнерства було здобуто ще в 20-ті роки ХХ ст. Тоді в Україні сформувались усі його сторони: держава, підприємці, профспілки. Але історія розпорядилася по-своєму: підприємницька діяльність зі зміцненням соціалістичного сектора народного господарства вже звужувалась до повної її ліквідації, а держава не вважала за необхідне вести переговори з профспілками, оскільки їм можна було навіть диктувати, передавши після ліквідації Наркоматів праці окремих державних функцій.

Необхідно зазначити, що система соціального партнерства в Україні далі формувалася в складних політичних та економічних умовах, оскільки одна зі сторін соціального діалогу — підприємці — в організаційно-економічному аспекті лише формувалася, а держава виконувала подвійну функцію: найбільшого роботодавця і сторони соціального партнерства.

Головною функцією системи соціального партнерства є недопущення руйнівних страйків та створення умов для динамічного розвитку виробництва і забезпечення належного рівня доходів найманих працівників.

Основою соціального партнерства є принцип співробітництва між роботодавцями і найманими працівниками, який реалізується у формі ведення переговорів, укладенні колективних договорів, узгодженні проектів нормативно-правових актів, консультацій при прийнятті рішень між суб'єктами соціального партнерства на всіх рівнях (національному, регіональному, галузевому та місцевому рівнях).

До сфери соціального партнерства входять питання:

- досягнення консенсусу з питань забезпечення зайнятості;
- створення додаткових робочих місць;
- застосування найманої праці з дотриманням вимог техніки безпеки та вимог охорони здоров'я, питання оплати праці, прав працівників на своєчасне отримання заробітної плати;
- забезпечення нормального режиму праці і відпочинку;
- забезпечення права працівників на участь в управлінні працею на підприємстві.

Основними завданнями системи соціального партнерства в Україні можна вважати:

- подолання монополії у розподілі створеного продукту шляхом залучення всіх суб'єктів суспільних відносин до управління виробництвом;
- підвищення мотивації до праці з метою забезпечення високих кінцевих результатів роботи, що сприятиме зростанню рівня життя в країні;
- усунення чинників соціальної напруги у суспільстві і зменшення на цій основі негативних економічних наслідків.

Кабінет Міністрів України виступає в соціальному партнерстві як орган, що здійснює управління об'єктами державної власності. Держава як суб'єкт соціального партнерства в Україні залишила за собою таку важливу функцію як створення правової бази для регулювання соціально-трудових відносин, встановлення на державному рівні мінімальних гарантій для трудящих у сфері праці. Представниками найманих працівників виступають на національному рівні профспілкові об'єднання України. Так, Генеральну угоду на 1997-1998 роки підписали голови 13 профспілок України.

В Україні створено спеціальні органи, котрі здійснюють повноваження у сфері соціального партнерства - Національна рада соціального партнерства, Національна служба посередництва і примирення (Положення про Національну службу посередництва та примирення затверджено Указом Президента України від 17 листопада 1998 р. №1258/98 // Праця і зарплата. - 1998. - №23. - С. 6). Згідно з Положенням Національна служба посередництва і примирення (НСПП) є постійно діючим державним органом, створеним Президентом України для сприяння врегулюванню колективних трудових спорів (конфліктів). Основними завданнями НСПП є: сприяння взаємодії сторін соціально-трудова відносин у процесі врегулювання колективних трудових спорів (конфліктів), що виникли між ними; прогнозування виникнення колективних трудових спорів та сприяння своєчасному їх вирішенню; здійснення посередництва і примирення під час вирішення колективних трудових спорів.

Відносини соціального партнерства мають колективний характер, в їх основі лежить колективний інтерес сторін. Колективний характер соціального партнерства виявляється в трьох аспектах: наявності колективного інтересу усіх суб'єктів у сфері застосування найманої праці; наявності колективних відносин у цій сфері; колективній структурі сторін соціального партнерства.

Предметом соціального партнерства виступають колективні відносини між соціальними партнерами із участі трудових колективів у встановленні умов праці; з участі трудових колективів в управлінні організаціями, на яких вони працюють щодо укладення і виконання колективних договорів та колективних угод на галузевому, регіональному, національному рівнях; щодо діяльності професійних спілок та інших представницьких органів трудового колективу в соціально-трудових відносинах; щодо утворення та діяльності об'єднань роботодавців; з вирішення індивідуальних та колективних трудових спорів.

Висновок

Отже, соціальне партнерство - це система методів і способів узгодження протилежних інтересів, вирішення соціально-економічних проблем і регулювання протиріч між найманими робітниками та роботодавцями (власниками засобів виробництва), яке опосередковується участю держави.

З наведених позицій можна зробити висновок, що соціальне партнерство передбачає спільне і колективне вирішення різними соціальними групами та створеними ними формуваннями (об'єднаннями, профспілками) соціально-трудова питань, врегулювання соціальних конфліктів, подолання кризових явищ шляхом проведення консультацій, переговорів, укладання договорів тощо.

Узгодження інтересів найманих працівників і власників капіталу у сфері соціально-трудова відносин здійснюється шляхом переговорів і завершується укладанням колективних договорів і угод, тобто колективно-договірне регулювання соціально-трудова відносин є невід'ємною характеристикою системи соціального партнерства.

У багатьох країнах система соціального партнерства реалізується через укладання не тільки колективних договорів на підприємствах, а й угод на рівні суспільства загалом або на рівні окремих регіонів (вертикальна система договорів і угод).

Курс України на створення ринкової економіки об'єктивно зумовлює необхідність побудови соціальної держави, що ґрунтується на соціальному партнерстві між громадянами та державою, робітниками та роботодавцями, виробниками та споживачами. Тому подальша розбудова українського суспільства потребує розвитку процесів конституювання демократичних, політичних та правових механізмів управління соціальними явищами.

Соціально-політична сфера влади має наповнюватися різними формами взаємодії громадських організацій і рухів з державою та її структурами. Об'єднання роботодавців у державі також начебто є (наприклад, Український союз промисловців і підприємців, Федерація роботодавців України), але всі вони створені передусім для лобіювання інтересів роботодавців в органах виконавчої і законодавчої влади, а не для переговорів з робітниками.